

i Instruktioner

Instruktioner

Tentamen utgår från kurslitteraturen och föreläsningarna.

Kom ihåg att du i dina svar ska visa hur väl du kan det som efterfrågas (och inget annat).

Definiera de begrepp som förekommer i frågan och/eller som du använder i ditt svar. Ge exempel när så efterfrågas, men observera att fler exempel än det som efterfrågas inte ger mer poäng.

Tentamen omfattar totalt 60 poäng och består av flervalsfrågor (1p/fråga) och essäfrågor (se respektive fråga för antalet poäng).

Vissa flervalsfrågor kan bara besvaras med ett svar. De ger en poäng för korrekt svar och annars noll poäng. Andra flervalsfrågor går att besvara med fler än ett svar. Den maximala poängen är ett och den minimala noll. Poängen är en sammanvägning av antalet korrekta och felaktiga svar. Läs instruktionerna noga för att se om frågan kan besvaras med ett eller flera svar.

Uppgiften bedöms med betygen A-F där mer än 50% av det maximala poängtalet krävs för betyget E (godkänt) eller högre. Betyget F är underkänt och innebär att omskrivning krävs.

Minsta poäng för att nå de olika betygen är:

A: 54

B: 48

C: 42

D: 36

E: 30

F: 0

1 Tonåringar liknar sina vänner

Tonåringar tenderar att likna sina vänner när det gäller intressen, åsikter och personlighetsdrag. Vilket av följande är sant?

- ☐ Likhetererna beror främst på medfödda temperamentsdrag
- ☐ Likhetererna beror på selektion och socialisation
- ☐ Likhetererna beror främst på selektion
- ☐ Likhetererna beror främst på socialisation

Totalpoäng: 1

2 Assimilation enligt Piaget

Vad innebär begreppet assimilation i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Barnets förmåga att förstå att objekt fortsätter att existera även när de är utom synhåll.
- ☐ Nya erfarenheter förstås med hjälp av redan existerande scheman.
- ☐ Skapandet av nya scheman för att förstå ny information
- ☐ Förmågan att lösa abstrakta problem genom logiskt tänkande.

Totalpoäng: 1

3 Enäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar monozygota tvillingar (enäggstvillingar)

- ☐ 0.75
- ☐ 1
- ☐ 0.5
- ☐ 0.25

Totalpoäng: 1

4 Informationsbearbetning hos spädbarn

Spädbarn varierar i sin förmåga att snabbt bearbeta information. Vilket av följande påståenden är sant?

- ☐ Eftersom det finns olika sorters intelligens går det inte att förutsägga intelligens med mått på informationsbearbetning
- ☐ Snabbare informationsbearbetning predicerar högre intelligens senare under barndomen
- ☐ Informationsbearbetning predicerar inte intelligens senare under livet men påverkar hur väl spädbarn lär sig.
- ☐ Långsammare informationsbearbetning predicerar högre intelligens senare under barndomen

Totalpoäng: 1

5 Variation och könsskillnader

Vilket påstående är sant om de flesta könsskillnader hos barn?

- ☐ Variationen bland både pojkar och flickor är större i sociala än i motoriska färdigheter
- ☐ Variationerna inom könen är större än skillnaderna mellan könen
- ☐ Variationen mellan både pojkar och flickor är större i motoriska än i språkliga färdigheter
- ☐ Skillnaderna mellan könen är större än variationen inom könen

Totalpoäng: 1

6 Scripts

Barn i åldern 2-6 års ålder brukar ha en slags minnen som kallas "scripts". Vad är det?

- ☐ Minnen av särskilt otäcka händelser
- ☐ Minnen av särskilt viktiga händelser som de berättar om gång på gång
- ☐ Beskrivning av vad som händer i en viss situation (t ex hur ett födelsedagskalas brukar gå till)
- ☐ Minnen av särskilt roliga händelser

Totalpoäng: 1

7 Klassisk betingning

Hur gamla är barn när de som tidigast kan lära sig genom klassisk betingning?

- ☐ Tio månader
- ☐ Två månader
- ☐ Nyfödda
- ☐ Sju månader

Totalpoäng: 1

8 Dyskalkyli

Dyskalkyli är en funktionsnedsättning som innebär att barn har stora svårigheter med att lära sig matematik, att räkna, och fenomen som proportioner, siffror och mått. När brukar det först märkas?

- ☐ Under tonåren
- ☐ Under de tidiga vuxenåren
- ☐ Under mellanbarndomen (tidiga skolår)
- ☐ Under förskoleåren (tidig barndom)

Totalpoäng: 1

9 Grovmotoriska färdigheter

_ och _ är exempel på grovmotoriska färdigheter

- ☐ Använda pincettgrepp och rita med penna
- ☐ Springa och hoppa
- ☐ Skriva och äta själv
- ☐ Gå och prata

Totalpoäng: 1

10 Konkret operationella stadiet

Vad kännetecknar enligt Piaget det konkreta operationella stadiet?

- ☐ Utveckling av symboliskt tänkande och språkförståelse
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor
- ☐ Begränsad förståelse för kausalitet och logiskt tänkande
- ☐ Förmåga att tänka abstrakt och hantera hypotetiska situationer

Totalpoäng: 1

11 Utveckla en trygg identitet

Vilken strategi kan hjälpa tonåringar att utveckla sin identitet?

- ☐ Att utforska olika intressen och roller för att hitta vad som passar dem bäst.
- ☐ Att undvika sociala interaktioner för att minska yttre påverkan.
- ☐ Att fokusera mer på andras behov än på sig själv
- ☐ Att fokusera på att tidigt etablera en specifik karriärväg.

Totalpoäng: 1

12 Kritik mot Bronfenbrenner

Bronfenbrenners ekologiska systemteori har kritiserats. Varför?

- ☐ Den tar inte hänsyn till könsskillnadernas betydelse
- ☐ Den är så komplex att den är svår att utvärdera vetenskapligt
- ☐ Den tar inte hänsyn till ojämlikheter i uppväxtvillkor
- ☐ Den ger en alldeles för förenklad bild av människans utveckling

Totalpoäng: 1

13 Barndomsamnesi

Vad betyder barndomsamnesi?

- ☐ Att vi i regel inte minns händelser vi varit med om före 5-6 års ålder
- ☐ Att barn har svårt att minnas händelser som väckt starka negativa känslor som skräck och ångest
- ☐ Att barn har svårt att minnas händelser som inte inbegripit starka känslor
- ☐ Att vi i regel inte minns händelser vi varit med om före 3-4 års ålder

Totalpoäng: 1

14 kromosomavvikelser

Vilket av dessa är exempel på kromosomavvikelse

- ☐ Språkstörning
- ☐ Downs syndrom
- ☐ Aspergers syndrom
- ☐ Cystisk fibros

Totalpoäng: 1

15 Sensomotoriska stadiet

Vad innebär det sensomotoriska stadiet i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Barnet utvecklar en förståelse för andras perspektiv och komplexa idéer.
- ☐ Barnet utvecklar förmågan till abstrakt tänkande och logiska resonemang.
- ☐ Barnet börjar använda symboler och språk för att representera objekt
- ☐ Barnet lär sig förstå världen genom sina sinnen och motoriska färdigheter.

Totalpoäng: 1

16 Språk och hjärna

Vilken hjärnstruktur är särskilt viktig för språkproduktion?

- ☐ Hippocampus
- ☐ Brocas område
- ☐ Amygdala
- ☐ Hjärnstammen

Totalpoäng: 1

17 Mutation

Vad betyder mutation?

- ☐ Att en eller flera gener saknas
- ☐ En förändring i gener som uppstår hos en individ och inte ärfts
- ☐ En förändring i gener som har gått i arv i flera generationer
- ☐ En genetisk variant som orsakar sjukdomar

Totalpoäng: 1

18 Sömn och symtom

Vad är sant om sömn och atypisk utveckling under barndomen?

- ☐ Barn med sömnbrist tenderar att ha lägre symtom på ångest och nedstämdhet
- ☐ Barn med sömnbrist tenderar att ha högre symtom på ångest och nedstämdhet
- ☐ Barn med sömnbrist tenderar att ha högre symtom på ångest men lägre symtom på nedstämdhet
- ☐ Barn med sömnbrist tenderar att vara mer nedstämda än andra barn, men är inte mer hyperaktiva

Totalpoäng: 1

19 Prata på olika sätt

Nioåriga Maria har börjat använda olika uttryckssätt till olika personer när hon ber om leksaker. När hon pratar med äldre släktingar är hon artigare; när hon pratar med jämnåriga barn är hon mer direkt. Vilken kommunikativ förmåga visar hon prov på?

- ☐ Patristik
- ☐ Dogmatik
- ☐ Semantik
- ☐ Pragmatik

Totalpoäng: 1

20 Kognitiv kontroll

Vad menas med kognitiv kontroll hos barn?

- ☐ Förmågan att förstå andra människors tankar
- ☐ Förmågan att styra uppmärksamhet och beteende medvetet
- ☐ Förmågan att tolka sensorisk information
- ☐ Förmågan att lagra information i långtidsminnet

Totalpoäng: 1

21 Theory of Mind 2

Vad visar förståelse för falska övertygelser ("false beliefs") hos barn?

- ☐ Att barnet känner empati
- ☐ Att barnet kan förstå att andra har felaktiga föreställningar och kan agera utifrån dem
- ☐ Att barnet kan lösa logiska problem
- ☐ Att barnet har utvecklat språkförståelse

Totalpoäng: 1

22 Den imaginära publiken (imaginary audience)

Tonåringar brukar uppleva något som kallas för "den imaginära publiken". Vad betyder det?

- ☐ Att man har låtsasvänner som man pratar med
- ☐ Att man gärna vill stå i centrum för andras uppmärksamhet
- ☐ Att man tycker om att uppträda och tror att andra uppskattar det
- ☐ Att man upplever att andra är mer uppmärksamma på vad man gör och hur man ser ut än de faktiskt är

Totalpoäng: 1

23 Kön

Vad kallas en mental struktur som organiserar information och föreställningar om kön och vad det är att vara pojke eller flicka?

- ☐ Könnsroll (gender role)
- ☐ Könsschema (gender schema)
- ☐ Rollindelning
- ☐ Könsidentitet (gender identity)

Totalpoäng: 1

24 Fonologisk medvetenhet

Vad innebär fonologisk medvetenhet hos barn?

- ☐ Förmågan att uppfatta och manipulera ljud i talade ord
- ☐ Förmågan att förstå skriven text
- ☐ Förmågan att räkna stavelser
- ☐ Förmågan att känna igen bokstäver

Totalpoäng: 1

25 Vygotskij

Vad kännetecknar Vygotskij's teori om barns utveckling?

- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts en liten roll för barns utveckling
- ☐ Förmågan att lära sig språk antas inte vara genetiskt betingad
- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts stor vikt för barns utveckling
- ☐ Människan antas ha en medfödd förmåga att lära sig språk

Totalpoäng: 1

26 Anknytning hos barn

Hur kan man mäta anknytning hos barn i åldern 12-18 månader?

- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Erikamaterialet
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Wechsler-testet
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas ADOS-2

Totalpoäng: 1

27 Vilka leker?

Vad är sant om lek?

- ☐ I samhällen där lek inte ses som viktigt gör barn andra saker än att leka
- ☐ Barn i alla kulturer, samhällen och livsomständigheter leker
- ☐ Barn som tidigt behöver börja arbeta och bidra till försörjningen brukar inte leka
- ☐ Alla barn som har möjlighet leker i grupp, men ensamlek förekommer bara i vissa kulturer

Totalpoäng: 1

28 Vägledande föräldrastil

Antons föräldrar har en vägledande (auktoritativ) föräldrastil eftersom _____

- ☐ de ger Anton strikta regler att följa och kräver att dessa inte ifrågasätts
- ☐ de ger Anton tydliga regler och uppmuntrar honom att prata med dem
- ☐ de uppmuntrar honom att uttrycka sina känslor
- ☐ de låter Anton själv bestämma vad han vill göra

Totalpoäng: 1

29 Popularitet

Barn i åldern 6-12 år (mellanbarndomen) brukar....

- ☐ Ha en korrekt uppfattning om vilka som är populärast i klassen
- ☐ Tro att de personer de själva tycker bäst om är de som är mest populära
- ☐ Inte bry sig särskilt mycket om vilka som är populära i klassen
- ☐ Nästan aldrig ha samma uppfattning som sina klasskamrater om vilka som är mest populära

Totalpoäng: 1

30 Tonåringars beslutsfattande

Varför är tonåringar ofta mer benägna att ta riskfyllda beslut jämfört med vuxna?

- ☐ För att deras prefrontala cortex, som ansvarar för beslutsfattande, inte är fullt utvecklad.
- ☐ För att deras hjärna är helt utvecklad och fokuserad på belöning.
- ☐ För att de har mer livserfarenhet än vuxna.
- ☐ För att de inte förstår riskerna med sina handlingar.

Totalpoäng: 1

31 Anknytning hos tonåringar

Hur kan man mäta anknytning hos tonåringar?

- ☐ Genom intervjuer och skattningsformulär
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas ADOS-2
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Familiar Approach Procedure
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure

Totalpoäng: 1

32 Mobbning och emotionsreglering

Hur hänger förmågan att kontrollera sina känslor (emotionsreglering) samman med mobbing?

- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att mobba men inte för att bli utsatt för mobbing
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att bli utsatt för mobbing men inte för att mobba
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor har inget samband med risken för att mobba eller bli utsatt för mobbing
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att mobba och bli utsatt för mobbing

Totalpoäng: 1

33 Experiment

Vad kännetecknar ett experiment som forskningsmetod?

- ☐ När man designar ett experiment mäter man ett beteende eller en egenskap på ett mer objektivt sätt än genom att använda formulär eller intervjuer
- ☐ Ett väl designat experiment kan ge kunskap om kausalitet till skillnad från andra forskningsmetoder
- ☐ Experiment ger mer användbar kunskap än andra forskningsmetoder men är svår att genomföra med barn.
- ☐ I experimentell forskning används inte formulär

Totalpoäng: 1

34 Myelinisering

Myeliniserad hjärnvävnad (myelinated brain tissue) kallas för _____.

- ☐ grå substans
- ☐ vit substans
- ☐ temporalområdet
- ☐ parietalområdet

Totalpoäng: 1

35 Niche picking

Vad betyder niche-picking?

- ☐ Att en individs egenskaper gynnas i en viss miljö
- ☐ Att föräldrar anpassar sin uppfostran efter barnets förutsättningar
- ☐ Att olika färdigheter och kunskaper utvecklas i steg
- ☐ Att en individ aktivt söker sig till miljöer som är kompatibla med dennes gener

Totalpoäng: 1

36 Sömn under barndomen

Vad är sant om sömn under barndomen

- ☐ Sömnbrist är mycket ovanligt under förskoleåren. Barn somnar när de är trötta.
- ☐ Sömnbrist påverkar arbetsminne, självreglering och emotioner negativt
- ☐ Sömnbrist påverkar arbetsminnet negativt men har ingen effekt på emotionella processer
- ☐ Sömnbrist påverkar emotionella processer men inte kognitiva förmågor negativt

Totalpoäng: 1

37 Prefrontala cortex

Under tonåren sker en intensiv utveckling av en högre hjärnfunktion som särskilt kan kopplas till utvecklingen av prefrontala cortex. Vilken hjärnfunktion är det?

- ☐ Motorisk koordination
- ☐ Sensorisk bearbetning
- ☐ Emotionsreglering och beslutsfattande
- ☐ Språkutveckling

Totalpoäng: 1

38 Forskningsdesign

En studie visade ett samband mellan tiden föräldrarna ägnade åt att läsa böcker för barn när de var två år gamla och deras språkliga förmåga när de var tio år gamla. Vad kallas den här typen av studie (observera att detta är ett fiktivt exempel):

- ☐ Klinisk studie
- ☐ Experimentell studie
- ☐ Korrelationsstudie
- ☐ Kvasi-experimentell studie

Totalpoäng: 1

39 Förövare vid övergrepp

Vilka är de vanligaste förövarna av övergrepp mot barn?

- ☐ Lärare och skolpersonal
- ☐ Främlingar
- ☐ Föräldrar, föräldrars partners och anhöriga
- ☐ Klasskamrater

Totalpoäng: 1

40 Aggressivitet och kön

Vilket påstående är sant?

- ☐ Det finns inga vetenskapliga bevis för könsskillnader i aggressivitet hos barn
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från och med puberteten men inte tidigare
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från tidiga förskoleår
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från och med 10-årsåldern men inte tidigare

Totalpoäng: 1

41 Anknytningens utveckling

- a) Definiera anknytning och förklara även vad "inre arbetsmodeller" innebär med avseende på anknytning
b) Beskriv kortfattat de fyra faserna i anknytningens utveckling och när de brukar uppträda

(8 poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | **B** *I* U $\times_2$ $\times^2$ | $\frac{\square}{\square}$ | | | | | |

Ord: 0/600

Totalpoäng: 8

42 **Bebisar interagerar**

En vän till dig säger att barn som är yngre än 8 månader inte har hunnit bli sociala än. Din vän säger att så små barn inte förstår eller bryr sig om att andra människor kan ha känslor, intentioner eller mål. Du håller inte med. Varför? Nämn upp till fyra exempel (6 poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | **B** *I* U $\times_2$ $\times^2$ $\frac{\square}{\square}$ | | | | | |

Ord: 0/400

Totalpoäng: 6

43 Teratogener

Vad avses med teratogener? Beskriv teratogeners effekter på fostrets/barnets utveckling. Ge minst två exempel på teratogener och beskriv vilka effekter de kan ha (6 poäng).

Skriv in ditt svar här

Teckenf... **B** *I* U $\times_2$ $\times^2$ $\frac{\square}{\square}$

Ord: 0/400

Totalpoäng: 6